

## Porträtt: Johan Jönson

Längs vattnet nedanför området där poeten Johan Jönson bor går en strandpromenad. Eller ska vi kalla den en stig? När man läser Johan Jönson blir man medveten om språkets minerade klassvalörer. Vid stigen, som vi då kallar den, står en parkbänk där någon har skrivit på ryggstödet: Poesin lever i vår dröm. Den drömska poeten kunde inte riktigt planera utrymmet, så de två sista orden är hopklämda. Som om verkligheten vore för liten för poesin, bara i drömmen får den plats.

14 DEC 2015



Foto: Robert Blombäck

Johan Jönson har inte det problemet. Hans sex senaste diktsamlingar omfattar totalt nästan 5 000 sidor. Omfångsrikt som om det vore skrivet av ett helt skiftlag, som han noterar själv i samlingen Livdikt.

Omfånget gäller inte bara antalet sidor utan också mängden genrer han behärskar och teman han fördjupar sig i. Han kan varva köksbordsscener, inkännande porträtt och berättelser från olika arbetsplatser med essäistiska abstraktioner, språkexperiment med pornografiska utbrott och grovt våld. Vissa teman återkommer: låglönejobbens och den egna kroppens förbannelse, sexualitetens och naturens frälsning, pornografins förbannade frälsning.

Hans verk glöder av politisk vrede, som i skildringarna av tröstlöst sökande efter det han kallar skitjobb i samlingen mot vidare. mot. från 2014:

*./.../En receptionsdisk. En man. Han står där. De ska behöva mig idag. Jag säger det. Här. Att jag kommer från Nalles firma. Att det skulle finnas jobb här. Nu. Han. Vet ingenting om det. Han gäspar. Han dricker ur sin kaffekopp. Jag kommer från Nalles firma. De ska behöva mig idag./.../*

Att stiga ner i det litterära Johan Jönson-land är slitsamt. Att besöka det verkliga Johan Jönson-land, i Stockholmsförorten Örnberg, är lättare. Till och med på senhösten kan solen, som dagen då vi träffas, flöda in över det södervända hyreshusområdet och kasta sitt glitter över Mälaren. Arbetsrummet som han i en dikt beskriver som en gravkammare är ett ombonat bibliotek, fodrat med tusentals böcker från golv till tak och hans egna restupplagor i högar innanför dörren. Bullarna han bjuder på har en snäll smörsmak.

– Jag älskar att göra böcker, att sitta här vid skrivbordet och fila. Det är lika lustfyllt som att ligga i hängmattan eller ha samlag, men det kan man ju inte göra tio timmar om dagen, säger han och dricker kaffe ur en mugg som ett barn målat röd- och blåprickig.

Jag får inte ihop den tillmötesgående mannen mittemot mig med det diktjag som i den Augustnominerade Efter arbetsschema torkar sitt herpessjuka könsorgan på handdukarna hemma hos en rik familj där han arbetar som stenväggare. Men poesi är skönlitteratur och därmed fiktion, alltså hitte-på. Och följaktligen är det som framstår som självbiografiskt inte alltid det – eller hur, frågar jag hoppfullt.

– Det är avgörande vad den kropp som för pennan har genomlevt. Men samtidigt är språket parallellt med tingen, i den meningen är all litteratur fiktion, svarar Johan Jönson.

Men i så fall, hur känns det att bli förväxlad med diktjaget?

– Det tyder på hantverksskicklighet – så brukar jag i alla fall tänka när jag är på gott humör. Men jag är inte så upptagen av vad andra ska tycka om mig.



Foto: Robert Blombäck

Har du några tabun?

– Ja.

Vad?

Johan Jönson skrattar åt det orimliga i frågan; skulle han svara skulle det ju bryta tabut. Och ändå svarar han:

– Jag skriver inte i onödan om mina ungar. Jag skriver inte om min mamma. Jag skriver gärna pornografiskt, men jag namnger inte min fru.

Poesi är den lättaste litteraturen att läsa eftersom dikter är förhållandevis korta – ungefär så har Johan Jönson sagt. Det låter hoppfullt i en tid när bokläsning riskerar att snart bli en lika exklusiv aktivitet som operabesök. Men är det verkligen lätt att läsa poesi?

– Man kan läsa på olika sätt. Ett sätt är snabbt och avskannande, man tar fasta på en formulering, en viss rytm. En hel del av den samtida poesin går att läsa så, eftersom den inte är beroende av ett sammanhängande subjekt.

Hans egna böcker är inte alltid lätta. Abstraktionsnivån är ofta hög och referenserna till exempelvis filosofi många. Det slår mig när jag läser hans tjockaste samling, mot. vidare. mot. på 1 562 sidor, att den kanske är den enda bok som innehåller lika många, men ofta helt andra, enskilda ord som Svenska Akademiens ordlista. Inte bara dessa och fejsa och grisögonskalpellsnitt utan också juxtapositioner och invaginationer. Ord som jag slår upp, inte alltid med framgång.

– Det gillar jag, säger Johan Jönson, när flödet stoppas, när läsningen stockar sig. Då blir det vardagliga främmande och man kan se det på ett nytt sätt.

**Men då blir det ändå svårt att läsa poesi?**

– Ja, vill man läsa koncentrerat och långvarigt, då är det förstas krävande. Man får självbilda sig. Det är en ganska fin och uppfordrande sak som litteraturen kan göra.

Självbilda sig är också vad han har gjort. Han är uppvuxen i en arbetarfamilj i Njurunda ett par mil söder om Sundsvall. Han läste nästan inga böcker under sin uppväxt och när han gick ut gymnasiet hade han etta i de båda svenskämnen.

**Var det skolans och lärarnas fel – de såg inte vad du hade i dig?**

– Nej, tvärtom, jag tror inte att jag hade det i mig då. Vi hade några fantastiska lärare på mellan- och högstadiet, vänsterlärare med ett globalt engagemang.

Och läsningen har han tagit igen. Under många år nu har han läst minst 300 böcker om året, ofta sittande i den trådslitna fåtöljen som står i ett hörn av arbetsrummet.

– Kommer man till litteraturen från mitt håll så måste man vara bäst, annars blir man knullad. Jag har antagligen ett gravt bildningskomplex. Mardrömmen är att bli en besserwisser, säger han och vrider sig plågat i skrivbordsstolen.

**Men med det här bitvis ganska svåra språket, hur tänker du att din poesi ska kunna nå ut och förändra de samhällsproblem du gestaltar?**

– Jag tror inte att litteraturen förändrar. Särskilt inte mina böcker. Jag är inte intresserad av det, bara av att göra estetiska artefakter som blir så bra som möjligt.

Det är förvånande, för skildringarna från handikappomsorg, psykiatri, städning, industri, byggen och kassaband är så skarpa att de förändrar åtminstone mig.

De lågbetalda och hårda jobben ger ofta diktjaget skamkänslor – samtidigt som han sätter en ära i att sköta dem professionellt. Som i en talande scen från ett vårdhem i Efter arbetsschema, där han väntar på att det laxermedel han gett en boende ska verka och avstår från att fördriva tiden med att läsa en bok – ”det ser inte seriöst ut, tycker jag.”

**Numera slipper Johan Jönson** sådana avvägningar. Tack vare författarpenning som garanterar motsvarande en låg halvtidslön kan han leva på sitt skrivande. Det är vad han alltid har drömt om, att slippa vakna på natten med ångest över ekonomin, säger han.

I början av 2016 kommer han med en ny ordlistetjock bok, dit. dit. hään. Varifrån har han fått stoff till den, nu när han jobbar som författare?

– Jag använder mig av vissa erfarenheter jag gjort, inte minst av låglönearbeten – de minnena har jag ju kvar, också kroppsligt. Men annan tematik tar kanske större plats, till exempel frågor kring teknologier och kapitallogik.

Och hatet som driver honom, vill han bli av med det? Han tänker efter.

– Nej. Det är synd om mina böcker reduceras till hat, men hat är underskattat som drivkraft i samhället. Även uppifrån och ner – det driver personer, processer och institutioner. Det motiverar.

Säger Johan Jönson och ler helt vänligt.

Namn Johan Jönson.

Yrke Författare. Hans senaste bok mot. vidare. mot. kom 2014, nästa heter dit. dit. hään. och kommer våren 2016.

Ålder 49 år.

Familj Fru och två barn.

Bor i Örnberg, strax söder om Stockholm.

Läste senast *Kärleksförklaring*

Favoritfilmer Alla som regisserats av Jean-Luc Godard.

AV TEXT: KATARINA BJÄRVALL

ALFA NR 6 2015

JOHAN JÖNSON

SPRÅK

HTML Snippets Powered By : XYZScripts.com